

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 1004/2019
11.02.2021. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија Слађане Накић Момировић, председника већа, Добриле Страјина и Марине Милановић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Гордана Љупковић, адвокат из ..., против туженог ББ из, чији је пуномоћник Небојша Грамић, адвокат из ..., ради утврђења и исплате по тужби и ради утврђења по противтужби, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж 4214/2017 од 23.10.2018. године, исправљена решењем истог суда Гж 4214/2017 од 27.12.2018. године, у седници одржаној 11.02.2021. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија туженог изјављена против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж 4214/2017 од 23.10.2018. године, исправљена решењем истог суда Гж 4214/2017 од 27.12.2018. године.

Образложење

Пресудом Основног суда у Зајечару П 226/2017 од 05.06.2017. године, првим ставом изреке, усвојен је тужбени захтев тужиоца – противтуженог и утврђено да је тужени – противтужилац заузео део парцеле кп.бр. ... КО ..., која је у својини тужиоца у мерама и границама ближе наведеним у овом ставу изреке и обавезан тужени – противтужилац да спорни простор преда тужиоцу у државину и својину, уклони ограду постављену на кп.бр. ... КО ... у мерама и границама ближе наведеним у том ставу изреке и уклони постављену ограду и северно од преосталог дела кп.бр. ... до кп.бр. ... у дужини од 0,8 метара, која је са бетонским темељом, гвозденим стубом и жицом. Другим ставом изреке, усвојен је тужбени захтев тужиоца – противтуженог и утврђено да тужени – противтужилац нема право службености пролаза на делу кп.бр. ... КО ..., који је у својини тужиоца, као послужног добра, у мерама и границама ближе наведеним у овом ставу изреке, док је тужба тужиоца – противтуженог у делу којим је тражено да се тужени обавезе да са описаног дела уклони бетон који је постављен без сагласности тужиоца, одбачена. Трећим ставом изреке, усвојен је тужбени захтев тужиоца – противтуженог и обавезан тужени – противтужилац да му на име накнаде за коришћење кп.бр. ... КО ..., у својини тужиоца, у мерама и границама ближе наведеним у овом ставу изреке, као повласног добра, на годишњем нивоу исплаћује износ од 15.000,00 динара, најкасније до 31.01. текуће године за ту годину, почев од доношења пресуде, па док службеност пролаза туженог траје, док је тужба тужиоца –

противтуженог у делу којим је тражено да се обавезе на исплату заосталих рата са законском затезном каматом од дана подношења тужбе 20.04.2015. године до исплате, за период почев од 01.01.2013. године до дана правноснажности пресуде, је одбачена. Четвртим ставом изреке, делимично је усвојен противтужбени захтев тужиоца – противтуженог, па је према тужиоцу – противтуженом утврђено да тужени – противтужилац има право службености пролаза колима и пешице преко дела кп.бр. ... и кп.бр. .../... у својини тужиоца – противтуженог, као послужног добра, у корист другог дела кп.бр. ... у својини туженог – противтужиоца, као повласног добра, у мерама и границама ближе описаним у овом ставу изреке, што је противтужени у обавези да призна и омогући несметано коришћење, док се противтужбени захтев у коме је тражена службеност пролаза делом послужног добра у правцу југа у дужини од још 0,75 метара до границе са кп.бр. .../... одбијен као неоснован. Петим ставом изреке, обавезан је тужени – противтужилац да тужиоцу - противтуженом на име накнаде трошкова парничног поступка исплати износ од 350.280,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Нишу Гж 4214/2017 од 23.10.2018. године, исправљене решењем истог суда Гж 4214/2017 од 27.12.2018. године, укинута је првостепена пресуда у ставу првом, другом и трећем изреке, осим у делу којим је тужба тужиоца одбачена, и у ставу четвртном изреке, којим је противтужбени захтев одбијен као неоснован, и усвојен је захтев тужиоца и утврђено да је тужени заузео део парцеле кп.бр. ... КО ..., у својини тужиоца, у мерама и границама ближе описаним у овом ставу изреке и обавезан је тужени да спорни простор преда тужиоцу у државину и својину и уклони ограду остављену на кп.бр. ... КО Другим ставом изреке, усвојен је тужбени захтев тужиоца и утврђено да тужени нема право службености пролаза на делу кп.бр. ... КО ..., у својини тужиоца, као послужног добра, у мерама и границама ближе описаним у овом ставу изреке. Трећим ставом изреке, усвојен је тужбени захтев тужиоца и тужени обавезан да тужиоцу на име накнаде за коришћење кп.бр. ... КО ..., у својини тужиоца, у мерама и границама ближе описаним у овом ставу изреке на годишњем нивоу исплаћује износ од 15.000,00 динара, најкасније до 31.01. текуће године за ту годину, почев од дана доношења првостепене пресуде, па док службеност пролаза туженог траје. Четвртим ставом изреке, одбијен је тужбени захтев туженог – противтужиоца у делу којим је тражена службеност пролаза делом послужног добра о правцу југа у дужини од још 0,75 м до границе са кп.бр. .../..., као неоснован. Петим ставом изреке, обавезан је тужени – противтужилац да тужиоцу – противтуженом на име накнаде трошкова парничног поступка исплати износ од 243.520,00 динара.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужени - противтужилац је благовремено изјавио ревизију, због битне повреде одредаба парничног поступка, погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања и погрешне примене материјалног права.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду, применом члана 408. Закона о парничном поступку, у вези члана 403. став 2. тачка 3. ЗПП („Службени гласник РС“ број 72/11, 49/13, 74/13, 55/14 и 87/18), и утврдио да је ревизија дозвољена и неоснована.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности, а ревизијом се не указује на друге битне повреде одредаба парничног поступка.

Према чињеничном стању утврђеном пред другостепеним судом, правноснажном пресудом на основу признања Општинског суда у Зајечару П 194/97 од 24.04.1997. године, утврђено је да је тужилац власник дела кп.бр. ... КО ... у површини од 460 м², у мерама и границама ближе наведеним у овој пресуди. Тужени је власник преосталог дела кп.бр. ... КО ... и за долазак пешице и колима до свог дела парцеле користи пролаз који се простире преко дела парцеле који је власништво тужиоца, који пролаз је неспоран до ширине од 3м. Предметна парцела од формирања није променила облик и границе, односно граничне тачке и граничне линије парцеле након формирања никад нису промењене, док је промена површине парцеле настала због начина обрачуна површине. Тужени за долазак до свог дела предметне парцеле користи пут преко дела предметне парцеле који је власништво тужиоца који је шири од 3 метра, а на делу парцеле који је власништво тужиоца подигао је ограду, на начин, у границама и мерама, како је то ближе наведено у изреци другостепене пресуде. Туженом за пролаз пешице или колима до његовог дела парцеле, преко парцеле која је својина тужиоца није потребан пут шири од 3 метра, у ширини од још 0,75 м, односно више од онога што је утврђено правноснажном пресудом донетом у овом поступку, којом је установљено стварно право службености пролаза преко дела предметне парцеле које је својина тужиоца, тако што је утврђено право стварне службености пролаза преко дела предметне парцеле, као послужног добра у корист другог дела предметне парцеле, као повласног добра у мерама и границама: почев од међе кп.бр. ... и .../... у правцу севера у дужини 3,95м, где скреће у правцу запада у дужини од 11,20м, а затим скреће у правцу југа у дужини од 3,00м до границе са кп.бр. .../... и даље у дужини од 8,00м до постојећег пута ... – ... на кп.бр. ..., да би даље службеност скренула према југу у дужини од 1,65м до границе са кп.бр. .../..., а затим ка северу у дужини од 8,80м до границе са кп.бр. ..., те правцем ка истоку у дужини од 10,09м.

Полазећи од тако утврђеног чињеничног стања, другостепени суд, пошто је утврђено да тужени има право службености пролаза преко дела предметне парцеле која је власништво тужиоца, у мерама и границама како је то ближе напред наведено, сматрао је да туженом за пролаз пешице или колима до његовог дела парцеле, преко парцеле која је власништво тужиоца није потребан пут шири од 3 метра, а који део парцеле је тужени заузео, са којих разлога је одбио противтужбени захтев туженог у делу у коме је тражио да се утврди да има право службености пролаза преко дела предметне парцеле која је власништво тужиоца у мерама и границама већим од утврђених, а усвојио захтев тужиоца којим је тражио да се утврди да тужени на том делу предметне парцеле нема право службености пролаза и да је тужени у том делу заузео предметну парцелу која је својина тужиоца и обавезао туженог да тужиоцу преда заузети део предметне парцеле, као и да уклони постављену ограду, у мерама и границама како је то ближе наведено у изреци другостепене одлуке. Другостепени суд је, с обзиром да је конституисана стварна службеност пролаза преко дела предметне парцеле, који је својина тужиоца, обавезао туженог да тужиоцу плати накнаду, сматрајући да тужилац, као власник послужног добра трпи штету због установљења службености, јер у одређеном делу није у могућности да користи и обрађује своје земљиште, због чега је смањена и нарушена његова удобност коришћења земљишта, за време док установљено право службености траје. Ово све применом члана 3, 6, 37, 50. и 53. Закона о основама својинскоправних односа.

По оцени Врховног касационог суда, правилно је становиште другостепеног суда о основаности тужбеног и противтужбеног захтева.

Законом о основама својинскоправних односа, прописано је, чланом 3. ставом 1, да власник има право да своју ствар држи, да је користи и да њоме располаже у границама одређеним законом, а ставом 2, да је свако дужан да се уздржава од повреде права својине другог лица; чланом 6. ставом 1. да на ствари на којој постоји право својине може се засновати право службености, право стварног терета и право залоге, под условима одређеним законом; чланом 37. ставом 1. да власник може тужбом захтевати од држаоца повраћај индивидуално одређене ствари; чланом 49. ставом 1. да је стварна службеност право власника једне непокретности (повласно добро) да за потребе те непокретности врши одређене радње на непокретности другог власника (послужно добро), или да захтева од власника послужног добра да се уздржава од вршења одређених радњи које би иначе имао право вршити на својој непокретности, а ставом 2. да се стварна службеност може установити на одређено време или за одређено доба године; чланом 50. ставом 1. да се стварна службеност врши на начин којим се најмање оптерећује послужно добро, а чланом 53. ставом 1. да одлуком суда или другог државног органа стварна службеност установљава се када власник повласног добра у целини или делимично не може користити то добро без одговарајућег коришћења послужног добра, као и у другим случајевима одређеним законом

Установљавање права стварне службености пролаза дозвољено је само изузетно, када се повласно добро на други начин или без несразмерно великих трошкова не може користити. Право службености уопште, а и право службености пролаза, представља оптерећење и ограничење права својине власника послужног добра, па се према начелу рестрикције код заснивања и вршења права службености полази од неопходних потреба за коришћење повласног добра. Код утврђеног да је установљена службеност пролаза колима и пешице преко дела предметне парцеле, који је својина тужиоца у мерама и границама како је то ближе напред наведено, те како нема потребе да се установи право службености пролаза на делу предметне парцеле у мерама и границама већим од оних који су установљени, то је супротно ревизијским наводима, правилан закључак другостепеног суда да нису испуњени услови за заснивање стварне службености пролаза преко дела предметне парцеле у мерама и границама већим од оних који су већ установљени. Наиме, с тим у вези правилно је другостепени суд оценио изведене доказе, у смислу члана 8. ЗПП и правилно применио правило о терету доказивања из члана 231. ЗПП када је закључио, да тужени није доказао да му је за пролаз пешице или колима потребан шири простор, због чега би постојала потреба за установљењем ширег пролаза кроз део предметне парцеле, као послужног добра у ширини од још 0,75м, па су стога без утицаја и ревизијски наводи којима се указује да је тужени на овај начин онемогућен у обављању одређених потреба везаних за довожење огрева и грађевинског материјала.

Код утврђеног да је тужени заузео део предметне парцеле, који је својина тужиоца и како је утврђено да на том делу предметне парцеле тужени нема право пролаза и да је заузео извршио изградњом оgrade, правилно је становиште другостепеног суда да тужилац има право на повраћај заузетог дела предметне парцеле и уклањање насталог заузећа, на основу члана 37. Закона о основама својинскоправних односа. Стога је, супротно наводима ревизије, правилна одлука другостепеног суда којом је усвојен тужбени захтев и наложио туженом уклањање последица насталих заузећем дела наведене парцеле, а без утицаја је где је тужилац поставио своју ограду.

С обзиром да је установљена стварна службеност преко дела предметне парцеле, који је својина тужиоца, то је правилно другостепени суд обавезао туженог, као власника повласног добра да тужиоцу, као власнику послужног добра плаћа накнаду у новцу на годишњем нивоу за коришћење пролаза кроз део предметне парцеле, који је својина тужиоца, правилном применом члана 53. став 3. Закона о основама својинскоправних односа.

Суд је ценио и остале наводе ревизије, па је нашао да су неосновани, јер је другостепени суд у побијаној одлуци дао јасне, потпуне и правилне разлоге из којих произлази неоснованост ревизијских разлога, а које овај суд у свему прихвата.

Са напред наведених разлога, применом члана 414. ЗПП, Врховни касациони суд је одлучио као у изреци.

**Председник већа – судија
Слађана Накић Момировић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић